

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΛΙΡΕΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

6386

Οί Προφῆται ὡς εἶδον,
οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν,
ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν,
...οὕτω φρονοῦμεν,
οὕτω λαλοῦμεν,
οὕτω κηρύσσομεν Χριστόν
τὸν ἀληθινόν Θεόν ἡμῶν.

ΤΕΥΧΟΣ 104

ΤΡΙΠΟΛΙΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

Η ΟΥΝΙΑ ΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ὁ λεγόμενος
«δούρειος ἵππος» τοῦ Παπισμοῦ

Στὴν ἐποχή μας, πού ὅλος ὁ κόσμος τείνει νά γίνει μιὰ μεγάλη οἰκογένεια καί τὰ σύγχρονα μέσα συγκοινωνίας καί ἐπικοινωνίας ἔχουν ἐκμηδενίσει τίς ἀποστάσεις, οἱ συνεχεῖς ἐπαφές μεταξύ λαῶν καί πολιτισμῶν εἶναι κάτι ἀναγκαῖο καί ἀναπόφευκτο. Στίς συνθήκες αὐτές, οἱ Ὀρθόδοξοι ἔρχονται ὄλο καί περισσότερο σέ ἐπαφή μέ ὁπαδοὺς ἄλλων θρησκειῶν καί ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων. Ὅπου συμβιώνουν ἑτεροδόξοι ἢ ἑτερόθρησκοι πληθυσμοί, πρέπει τουλάχιστον νά ὑπάρχει ἀρμονική συμβίωση καί οἱ σχέσεις νά εἶναι γνήσιες καί εἰλικρινεῖς. Βέβαια, κάθε θρησκευτική ομάδα ἔχει τή δική της ἀντίληψη γιά τό ποιές εἶναι οἱ γνήσιες σχέσεις καί γιά τό τί σημαίνει ἀρμονική συμβίωση. Ὡστόσο, ὅλοι ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιά νά ἰσχύουν αὐτά εἶναι: α) ἡ ἐντιμότητα στίς σχέσεις, δηλαδή τό ὅτι κάθε ομάδα πρέπει νά ἐμφανίζεται πρὸς τοὺς ἕξω ὅπως πραγματικά εἶναι, μὴ ἐπιχειρῶντας νά ἐξαπατήσει μέ ἀνέντιμα μέσα καί μέ κάθε εἶδους προσοπεία, καί β) ἡ γνώση, τόσο τοῦ περιεχομένου καί τῶν ὁρίων τῆς πίστεως κάθε κοινότητος, ὅσο καί τῶν διαφορῶν τῆς ἀπὸ τίς ἄλλες. Ὅπου δέν ὑπάρχει σαφής ἀντίληψη τῶν ὁρίων, ὅπου ὑπάρχει σύγχυση ὡς πρὸς τὰ πιστευόμενα, ὅπου κυριαρχεῖ ἡ ἄγνοια καί ἀποπροσανατολισμός, ὅπου, ἰδιαίτερα, δέν ὑπάρχει σαφής αἴσθησις τῶν διαφορῶν (παρ' ὅτι κάποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι πρέπει νά βλέπουμε μόνο τίς ὁμοιότητες!), ἐκεῖ δημιουργοῦνται ἀναυθεντικές σχέσεις, οἱ ὁποῖες ὀδηγοῦν ἀναγκαστικά σέ συγκρούσεις, μέ ὀλέθριες συνέπειες γιά πρόσωπα καί κοινωνίες. Οἱ ὑπάρχουσες διαφορές συνήθως αἰσθητοποιοῦνται μέ ἐξωτερικά στοιχεῖα, ὅπως ἡ λατρεία, ἡ ἔνδυση, τὰ ἔθιμα κ.ἄ. Π.χ. ἀπὸ τὸν τρόπο μέ τὸν ὁποῖο κάνει ἕνα Χριστιανός τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ καταλαβαίνουμε ἂν εἶναι Ὀρθόδοξος ἢ Ρωμαιοκαθολικός κ.λπ.

Στίς ἱστορικές σχέσεις μεταξύ Ὀρθόδοξης Ἐκκλη-

σίας καί Ρωμαιοκαθολικισμοῦ ὑπῆρξαν πολλά τέτοια ἀρνητικά καί ἀναυθεντικά στοιχεῖα (οἱ Σταυροφορίες, οἱ ἀπόπειρες ἀθέμιτου προσηλυτισμοῦ μέ τή ὀργανωμένη δράση «μισσιοναρίων» στόν ἐλλαδικό χῶρο, ἡ χρήση τοῦ χρήματος καί τῆς ἐξουσίας γιά τὴν ὑποταγή ἑτεροδόξων καί ἀντιφρονοῦντων, ἡ ἐξόντωση Ὀρθοδόξων πληθυσμῶν στή Σερβία κ.ἄ.), τὰ ὁποῖα προσπαθοῦμε νά ἐξαλείψουμε ἀπὸ τό παρόν. Ὡστόσο, ἕνα ἀπ' αὐτά παραμένει, ἀκμάζει καί δημιουργεῖ τεράστια προβλήματα μεταξύ τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν, εἰς βάρος, βέβαια, τῶν Ὀρθοδόξων. Αὐτό εἶναι ἡ Οὐνία. Στὴν Ἑλλάδα τό πρόβλημα δέν εἶναι τόσο γνωστό, γιατί, μέ ἐξαίρεση τὴν Ἀθήνα καί τὰ Γιαννιτσά, δέν ὑπάρχουν οὐνιτικές κοινότητες σέ ἄλλες περιοχές. Ὅμως, στίς Ὀρθόδοξες χῶρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης (Ρωσία, Οὐκρανία, Σερβία, Βουλγαρία, Ρουμανία κ.ἄ), ὑπάρχουν πολυπληθεῖς οὐνιτικές κοινότητες, προκαλώντας μιὰ ἄνευ προηγούμενου σύγχυση στίς ἐκεῖ Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, πού προσπαθοῦν νά ἐπουλώσουν τίς πληγές τους ἀπὸ τὰ ἀθεϊστικά καθεστῶτα. Στὴν Οὐκρανία, μάλιστα, ἡ ἐκεῖ οὐνιτική κοινότητα ἐπιχειρεῖ, σύμφωνα μέ πληροφορίες, τὴ συνένωσή της μέ τὴν ὑπὸ ἀνακήρυξη αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς χώρας, μέ ἀδιευκρίνιστους ὅρους καί προϋποθέσεις. Σύμφωνα μέ στοιχεῖα πού διαρρέουν στό διαδίκτυο, ὁ Πρόεδρος τῆς χώρας, ὁ ὁποῖος τόσο σθεναρά στηρίζει τό αὐτοκέφαλο καί ἐργάζεται γι' αὐτό, εἶναι Οὐνίτης καί ἐμφανίζεται (προφανῶς καί κοινωνεῖ!) ἀδιακρίτως σέ Ὀρθοδόξους καί οὐνιτικούς Ναοὺς.

Ὅμως, τί ἀκριβῶς εἶναι ἡ Οὐνία; Εἶναι ἕνα ἐκκλησιαστικό μόρφωμα, ἀπὸ Ὀρθοδόξους πληθυσμούς (ἢ ἀπὸ πληθυσμούς ἄλλων χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν), οἱ ὁποῖοι, γιά διάφορους λόγους καί ὑπὸ εἰδικῆς συνθήκης, ἀποσκήρτησαν ἀπὸ τὴν Ὀρθοδοξία, ἀποκόπηκαν ἀπὸ τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί ἐνώθηκαν μέ τὸν Παπισμό, διατηρώντας, ὁμως, ὅλα τὰ ἐξωτερικά στοιχεῖα τῆς προέλευσής τους. Ἔτσι, οἱ Ὀρθόδοξοι προελεύσεως Οὐνίτες, ἐνῶ μνημονεύουν στή Θεία

Λειτουργία τόν Πάπα καί ἀνήκουν στή δικαιοδοσία του, τελούν τή Θεία Λειτουργία ὅπως ἀκριβῶς ἐμεῖς. Οἱ Ἱερεῖς τους ἔχουν τήν ἴδια ἐμφάνιση μέ αὐτή τῶν Ὀρθοδόξων, φέρουν τά ἴδια ἄμφια, τελούν τίς ἴδιες ἐορτές, ἀκολουθοῦν τίς ἴδιες παραδόσεις κ.λπ. Μέ ἄλλα λόγια, οἱ Οὐνίτες εἶναι Παπικοί, πού ἐμφανίζονται ἐξωτερικά ὡς Ὀρθόδοξοι. Προφανῶς, καί οἱ ἴδιοι βιώνουν ἕνα εἶδος ἐσωτερικοῦ διχασμοῦ: ἡ ἱστορία τους καί ἡ ἐμφάνισή τους τοὺς θυμίζει συνεχῶς ὅτι εἶναι κάτι ἄλλο ἀπ' αὐτό στό ὁποῖο ἀνήκουν. Ὁ ὅρος «Οὐνία», ἀπό τόν ἀντίστιχο Πολωνικό ὄρο («Unia»), σημαίνει «ένωση» (ένωση μέ τή Ρώμη) καί ἔχει λατινικές ρίζες («unio» = «ένωση»). Τό Βατικανό ἀποκαλεῖ τίς κοινότητες αὐτές «Ἀνατολικές Καθολικές Ἐκκλησίες». Εἶναι αὐτονόητο, τί διαστάσεων σύγχυση προκαλεῖ ἡ δράση τῶν Οὐνιτῶν μεταξύ Ὀρθοδόξων πληθυσμῶν, πού εἶναι κατά μέγα μέρος ἀκατήχητοι. Ὁ στόχος, βέβαια, δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τήν ὑποταγή τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν στόν Παπισμό, γι' αὐτό ἡ Οὐνία ἔχει χαρακτηριστεῖ ἐπιτυχημένα «δούρειος ἵππος» τοῦ Παπισμοῦ. Ὡστόσο, τό πρόβλημα δέν εἶναι μόνο ἡ σύγχυση καί ὁ προσηλυτισμός: οἱ ὀργανωμένες οὐνιτικές κοινότητες, μέ τήν ὑποστήριξη τῶν κρατικῶν ἀρχῶν καί μέ τήν ἀνοχή (ἂν ὄχι καί μέ τήν ὑποκίνηση) τοῦ Βατικανοῦ, προβαίνουν σέ βιαιότητες ἐναντίον τῶν Ὀρθοδόξων, σέ καταλήψεις Ναῶν καί ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων, ἀκόμη καί σέ διωγμούς ἢ ἐξοντώσεις Ὀρθοδόξων πιστῶν!

Γένεση καί ἐξέλιξη τῆς Οὐνίας

Οἱ ρίζες τῆς Οὐνίας βρίσκονται στήν τάση τοῦ Παπισμοῦ νά καθυποτάξει τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλά καί κάθε ἄλλη χριστιανική κοινότητα στόν κόσμο. Ἦδη ἀπό τόν 9ο μ.Χ. αἰ., πρὶν τό Σχίσμα τοῦ 1054, μεταξύ τῶν Φράγκων θεολόγων καί κληρικῶν εἶχε διαμορφωθεῖ ἡ ἀντίληψη ὅτι στήν Ἀνατολή κατοικοῦν αἰρετικοί «Γραικοί», πού εἶναι ἀντικείμενο προσηλυτισμοῦ. Ὅταν οἱ Φράγκοι ἐπεκράτησαν στόν Παπικό θρόνο, μετέφεραν ἐκεῖ τίς ὀλοκληρωτικές καί ἀπολυταρχικές ἀντιλήψεις τους, μέ ἀποτέλεσμα νά προκύψει τό γνωστό Σχίσμα. Ἐκφράζοντας τή νέα ἀντίληψη περί Παπισμοῦ ὁ Πάπας Γρηγόριος Ζ' (1073-1085), διακήρυττε τόν 11ο αἰ. ὅτι ὁ Πάπας εἶναι ὁ «ἀπόλυτος κύριος τῆς παγκόσμιας Ἐκκλησίας» καί ὁ «κύριος τοῦ κόσμου»! Μέ αὐτά τά δεδομένα, ἡ ὑπαρξη Ἐκκλησιῶν, πού δέν ἀναγνώριζαν τήν ἐξουσία τοῦ Πάπα, ἦταν κάτι ἀδιανόητο γιά τά δεδομένα τοῦ Παπισμοῦ. Οἱ ἀπόπειρες ὑποταγῆς τῆς Ἀνατολῆς φάνηκε νά καρποφοροῦν ἀπό τό 1204, ὅταν τά φραγκικά στρατεύματα τῆς Δ' Σταυροφορίας κατέλαβαν καί λεηλάτησαν τήν Κωνσταντινούπολη. Ὡστόσο, καί πάλι κληρός καί λάος ἀντιδρούσαν ἔντονα. Ἔτσι, λίγο ἀργότερα, στή Δ' Σύνοδο τοῦ Λατερανοῦ (1215), ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Γ' (1198-1216), ὁ ἰδρυτής καί τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης, ἔδωκε τήν ἐξῆς «λύση»: «Ἐάν σέ κάποια περιοχὴ ζοῦν διάφορα ἔθνη μέ διαφορετικές γλώσσες καί ἐκκλη-

**Οὐνίτης Ἐπίσκοπος
σέ συλλειτουργία μέ Παπικούς.**

σιαστικούς ρhythμούς, ὁ Ἐπίσκοπος νά ἐκλέξει ἄξιους ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι θά τελοῦν γιά κάθε μιά ἐθνότητα τή θεία λατρεία στή γλώσσα καί τόν ρυθμό τῆς». Αὐτό ἦταν καινοφανές γιά τά δεδομένα τοῦ Βατικανοῦ, τό ὁποῖο ὡς τότε ἐπέβαλε, ἀκόμη καί μέ τή βία, τά φραγκικά ἔθιμα καί τή λατινική γλώσσα στή λατρεία κάθε ἔθνους τῆς δικαιοδοσίας του. Στό ἴδιο πνεῦμα ἡ βούλα τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου Δ' (1243-1254) τοῦ 1254 ἔκανε δεκτά τά ἔθιμα τῶν Ἀνατολικῶν μέ σκοπό τόν βαθμιαῖο ἐκλατινισμό τους. Πάλι, ὅμως, τά ἀποτελέσματα ἦταν πενιχρά. Οὐνία δέν εἶχε προκύψει ἀκόμη.

Πρῶτοι Οὐνίτες ἦταν οἱ λεγόμενοι «ένωτικοί» τῆς Ἀνατολῆς, οἱ ὁποῖοι ὑπέγραψαν τήν ἔνωση στή Σύνοδο Φερράρας - Φλωρεντίας (1438-1439). Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ Σύνοδος ἐκεῖνη δέν ἐπέβαλε τά ἔθιμα καί τή γλώσσα τῶν λατίνων στήν Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ πρωτεργάτες τῆς ἔνωσης Ὀρθόδοξοι τιμήθηκαν μέ τό ἀξίωμα τοῦ Καρδινάλιου ἀπό τόν Πάπα, ὅμως ἀντέδρασε ἔντονα ὁ Μητροπολίτης Ἐφέσου ἅγιος Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός (1392-1444), ἔχοντας στό πλευρό του τό σύνολο σχεδόν τοῦ κλήρου καί τοῦ λαοῦ τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ ἔνωση ἀποκηρύχθηκε στήν πράξη, οἱ δέ προσπάθειες τῆς πολιτείας νά τήν ἐπιβάλλει μέ κάθε μέσο ἔληξαν μέ τήν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τοὺς Τούρκους (1453) καί ἡ μικρὴ οὐνιτικὴ ὁμάδα διαλύθηκε.

Μετά τήν ἄλωση ὁ Παπισμός, θεωρώντας ἰσχύουσες τίς ἀποφάσεις τῆς Φερράρας - Φλωρεντίας, ἔστρεψε τήν προσοχή του στοὺς ἐκτός τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας Ὀρθοδόξους. Ἀπό τό τάγμα τῶν Ἱησοῦιτῶν, πού ἰδρύθηκε τό 1534 ἀπό τόν Ἱγνάτιο Λαΐόλα (1491-1556), διοργανώθηκαν ἱεραποστολές, οἱ ὁποῖες βρῆκαν πρόσφορο ἔδαφος στήν Πολωνία καί τή σημερινή Λιθουανία. Ἐκεῖ, μέ τήν ὑποστήριξη τῶν Βασιλέων Σιγισμούνδου Β' (1548-1572), Στεφάνου (1575-1586) καί Σιγισμούνδου Γ' (1587-1632), τά ἀποτελέσματα ἦταν ὄντως, θεαματικά: ἑκατομμύρια Ὀρθοδόξων πείσθηκαν νά γίνουν Οὐνίτες! Σέ Σύνοδο στή Brest-Litovsk (1595-1596) ἀπό Ὀρθοδόξους καί Λατίνους, ἀποφασίστηκε ἡ ἔνωση μέ τή Ρώμη τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Πολωνικῆς ἐπικράτειας καί ἐκδόθηκε σχετικὴ Πράξη μέ 33 ἄρθρα - ὅρους.

Βέβαια, ἡ ἔνωση δὲν ἔγινε ἀπὸ ὅλους δεκτὴ, ὅμως ὁ Πολωνὸς Βασιλιάς Σιγισμούνδος Γ' ἐπέδιωσε νὰ τὴν ἐπιβάλλει μὲ κάθε μέσο, ἀκόμη καὶ στίς τότε κατακτημένες ἀπὸ τοὺς Πολωνοὺς περιοχὲς τῆς Μικρῆς καὶ Μεγάλης Ρωσίας. Ἀκολούθησαν σκληροὶ διωγμοὶ γιὰ τὴν ἐξόντωση τῶν ἀντιπάλων. Ἡ ἔνωση τῆς Brest-Litovsk ἦταν τόσο ἰσχυρὴ, ὥστε κατατρόμαξε ἀκόμη καὶ τοὺς Διαμαρτυρομένους. Ἐκεῖ γιὰ πρώτη φορά οἱ ἐνωμένοι μὲ τὸν Παπισμὸ ἀπεκλήθησαν «Οὐνίτες» ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους τους. Κατὰ τὴ συμφωνία, ὁ ἐκλεγμένος Ἐπίσκοπος ἢ Μητροπολίτης δὲν ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ μεταβεῖ ὁ ἴδιος στὴ Ρώμη γιὰ νὰ λάβει τὴν *sacrae* (ἄδεια καθαγιασμοῦ - χειροτονίας) ἀπὸ τὸν Πάπα, ἀλλὰ μπορούσε νὰ τὴν λάβει μὲ ἀλληλογραφία. Μὲ αὐτὴ τὴν προϋπόθεση, θὰ γινόταν ἡ χειροτονία τοῦ ἀπὸ δύο τουλάχιστον Ἐπισκόπους, μετὰ δὲ τὴ χειροτονία ἔπρεπε νὰ δώσει «ὄρκο ὑπακοῆς στὸν Ἀνάτατο Ποντίφικα παρουσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Gniezno». Ἀπὸ ἐκεῖ (τὴ σημερινὴ Πολωνία, Λιθουανία καὶ Ρωσία) ἡ Οὐνία ἐπεκτάθηκε σὲ ὅλα τὰ σλαβικά κράτη (Οὐκρανία, Τσεχία, Σλοβακία, Ρουμανία, Οὐγγαρία, Βουλγαρία, Σερβία), προκαλώντας σφοδρὲς συγκρούσεις μὲ τοὺς ἐκεῖ Ὀρθόδοξους πληθυσμούς μέχρι σήμερα.

Παράλληλα, οἱ ἑλληνόφωνες περιοχὲς δὲν ἔπαψαν νὰ ἀποτελοῦν ἀντικείμενο προσηλυτισμοῦ. Μὲ ἐνέργειες τῶν Ἰησουϊτῶν ἰδρύθηκε τὸ 1577 στὴ Ρώμη τὸ «Ἑλληνικὸ Κολλέγιο τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου», μὲ σκοπὸ νὰ προσφέρει ἀνώτερη παιδεία σὲ νέους ἑλληνικῆς καταγωγῆς. Οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Κολλεγίου ἔτρεφαν ἰδιαίτερη συμπάθεια στὴ Ρώμη καὶ ἦταν ὑπέρμαχοι τῆς ἔνωσης. Παρόμοιες Σχολές μὲ ἀνάλογα ἀποτελέσματα κατόρθωσε νὰ ἰδρύσει τὸ Βατικανὸ στὴν ἴδια τὴν Κωνσταντινούπολη (1583), στὴ Θεσσαλονίκη, στὴ Σμύρνη, στὴν Ἀθήνα, στὴ Χαλκίδα, γιὰ ἓνα διάστημα ἀκόμη καὶ στὸ Ἅγιο Ὄρος (1635-1641)! Γύρω στὰ 1860 ἰδρύθηκε ἀπὸ Οὐνίτες τῆς Βουλγαρίας ἡ οὐνιτικὴ κοινότητα στὰ Γιαννιτσά, ἡ ὁποία ὑπάρχει μέχρι σήμερα. Στὴν Κωνσταντινούπολη οὐνιτικὴ κοινότητα ἰδρύθηκε μετὰ τὸ 1907, ὅμως μὲ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή (1922) τὸ κέντρο τῆς μεταφέρθηκε στὴν Ἀθήνα, ὅπου ὑπάρχει μέχρι σήμερα.

Ἡ Οὐνία στοὺς Θεολογικοὺς Διαλόγους

Ἀπὸ τίς ἀρχές περίπου τοῦ περασμένου (20οῦ) αἰ. ἄρχισε μιὰ περίοδος συνδιαλλαγῆς καὶ διαλόγου μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, στὴν ὁποία μετέχει καὶ ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Τὸ 1980 ἄρχισε ὁ ἐπίσημος Διάλογος μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς, μὲ μεζὸν θέμα τὸ πρόβλημα τῆς Οὐνίας. Ἀπὸ τὴν Γ' Πανορθόδοξη Διάσκεψη (1964) εἶχε τεθεῖ ὡς «ὄρος ἀπαράβατος τῆς ἐνάρεξως τοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἢ ὑπὸ τῆς τελευταίας κατάργησις τῶν οὐνιτικῶν τούτων Ἐκκλησιῶν». Ὡστόσο, ὅταν ἄρχισε ὁ Διάλογος ὄχι μόνον δὲν εἶχε γίνει αὐτό, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ

Ὁ ἐπικεφαλῆς τῶν Οὐνιτῶν στὴν Ἑλλάδα
Ἐπίσκοπος Δημήτριος Σαλάρας.

18 μέλη τῆς Παπικῆς ἀντιπροσωπίας στὴν Α' Ὀλομέλεια τῆς Μικτῆς Διεθνούς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου (1980) τὰ 8 ἦσαν Οὐνίτες! Αὐτό προκάλεσε τὴν ἔντονη ἀντίδραση τῶν Ὀρθοδόξων μὲ ἐνδεχόμενο νὰ ναυαγήσει ὁ Διάλογος. Τελικὰ, ἡ Ὀλομέλεια ἔκανε ἀποδεκτὴ τὴν Δήλωση τῶν Ὀρθοδόξων, ὅτι «πρῶτον ἢ παρουσία Οὐνιτῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἀνατολικοῦ ρυθμοῦ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν δὲν σημαίνει ἀναγνώρισιν τῆς Οὐνίας ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ δεύτερον, τὸ θέμα τῆς Οὐνίας παραμένει ἀνοικτόν, ὡς ἐν τῶν προβλημάτων πού θὰ ἀπασχολήσουν τὸν Διάλογον».

Ἔτσι, ἡ συζήτηση γιὰ τὸ θέμα τῆς Οὐνίας προσωρινὰ ἀναβλήθηκε, τέθηκε δὲ γιὰ πρώτη φορά στὴν Δ' Ὀλομέλεια (1987), ὅπου καταδικάστηκαν γενικὰ οἱ μεθόδοι τῆς Οὐνίας καὶ τοῦ προσηλυτισμοῦ. Ἡ Ε' Ὀλομέλεια (1988) ἀνέθεσε τὴ μελέτη τοῦ σὲ Μικτὴ Ὑποεπιτροπῆ, ὅμως ἀκολούθησαν οἱ ραγδαῖες ἐξελίξεις μὲ τὴν κατάρρευση τῶν ἀθεϊστικῶν καθεστώτων στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη καὶ μὲ τὴν ἔξαρση τῆς δράσης τῆς Οὐνίας στίς νέες συνθήκες πού διαμορφώθηκαν. Συνεχῶς ἔφθαναν πληροφορίες γιὰ ἔκτροπα καὶ βίαιες ἐνέργειες σὲ βάρος Ὀρθοδόξων πιστῶν, κληρικῶν καὶ Ναῶν, παρά τίς ἔντονες διαμαρτυρίες Ὀρθοδόξων Προκαθημένων. Ἔτσι ἡ Ὑποεπιτροπὴ δὲν εἶχε ἀλλὴ ἐπιλογή ἀπὸ τὴ σαφὴ καὶ κατηγορηματικὴ καταδίκη τῆς Οὐνίας στὸ Πόρισμά της (1990), τὸ ὁποῖο ἡ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρὰ ἀναγκάστηκε νὰ συνυπογράψει, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ περιεχόμενό του θὰ ἀνατρεπόταν στὴν ἐπόμενη Ὀλομέλεια τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς. Κατὰ τὸ Πόρισμα, «ἡ Οὐνία δὲν θεωρεῖται πλέον πρότυπον ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, διότι ἡ ἐκκλησιολογία ἐντὸς τῆς ὁποίας ἀνεπτύχθη δὲν ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν κοινὴν παράδοσιν τῶν Ἐκκλησιῶν μας», ἡ δὲ «χρῆσις λειτουργικῶν ρυθμῶν καὶ ἀμφίων, τὰ ὁποία ἀνήκουν εἰς τὴν παραδοσιακὴν κληρονομίαν μιᾶς ἐκ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας, ἐκ μέρους κοινοτήτων ἢ καὶ μελῶν τοῦ κλήρου τῆς ἄλλης Ἐκκλησίας πρέπει νὰ ἀπορριφθῆ ἐξ ὀλοκλήρου, ἐάν τοῦτο γίνε-

ται πρὸς προσηλυτισμόν». Στὸ ἴδιο κλίμα ἡ ἐπόμενη ΣΤ' Ὀλομέλεια (1990) μὲ τὴν ἐπιμονή τῶν Ὁρθόδοξων συζήτησε μόνον τὸ θέμα τῆς Οὐνίας καὶ ἐξέδωσε κείμενο, στὸ ὁποῖο ἐπαναλαμβάνονται οἱ θέσεις τοῦ Πορίσματος καὶ τονίζεται ἐπιπλέον ὅτι «ἡ Οὐνία ὡς μέθοδος, ὅπου ἐφηρμόσθη, ἀπέτυχε νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς προσεγγίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀντιθέτως προεκάλεσε νέας διαιρέσεις».

Φυσικά, τὸ κείμενο δὲν ἱκανοποίησε τὴ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρά, ἡ ὁποία εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐργάστηκε γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ. Κανένα ἀπὸ τὰ σημεῖα τοῦ δὲν ἐφαρμόστηκε στὴ πράξη. Ἀντίθετα, τὸ ἴδιο ἔτος ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β' (1978-2006) συγκάλεσε σὲ Σύνοδο τοὺς Οὐνίτες Ἐπισκόπους τῆς Οὐκρανίας στὴ Ρώμη, ὅπου «ἐνεθάρυνε ὅλους νὰ συνεχίσουν τὴν πορεία τους», ἐνίσχυσε, μάλιστα, τὴν Οὐνία μὲ χειροτονίες νέων Ἐπισκόπων. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς κατάστασης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος (1972-1991) συγκάλεσε ἑκτακτὴ Σύσκεψη στὸ Φανάρι (11-12/12/1990), ἡ ὁποία διαπίστωνε «καταστάσεις καὶ γεγονότα εἰς βάρος τῶν Ὁρθόδοξων διαδραματιζόμενα, τὰ ὁποῖα ὑπερβαίνουν πᾶσαν φαντασίαν», καθὼς ἐπίσης «κατάφωρον παραβίασιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ... διὰ χρήσεως ἀμέσου βίας ἐναντίον αὐτῶν, διὰ τῆς καταχρήσεως νομοθετικῶν ρυθμίσεων» κ.ἄ. Ὡστόσο, στὴν ἐπόμενη Ζ' Ὀλομέλεια (Balamand 1993) ἡ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρά πέτυχε τὴν ἐκδοσὴ κειμένου, τὸ ὁποῖο καταδίκαιζε μὲν τὴν Οὐνία ὡς μέθοδο τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ ἀναγνώριζε τὴν ἐκκλησιαστικὴ τῆς ὑπόστασι καὶ τὴν ὑπαρξὴ τῆς στὸ παρόν. Τὸ κείμενο τοῦ Balamand δὲν ἔγινε ἀποδεκτὸ ἀπὸ πολλὰς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἡ δὲ Ὁρθόδοξη πλευρά θεωροῦσε τὸ θέμα τῆς Οὐνίας ἀκόμη ἀνοικτὸ. Στὴν ἐπόμενη Η' Ὀλομέλεια στὴ Βαλτιμόρη τῶν Η.Π.Α (2000), μὲ προσωπικὴ παρέμβαση τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου Β' ὑπὲρ τῶν «Ἀνατολικῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν» (Οὐνιτῶν), ὁ Διάλογος κατέληξε σὲ πλήρη νουάγιο. Σὲ Δήλωσή τῆς ἡ Ὁρθόδοξη ἀντιπροσωπία θεωροῦσε

ὅσα συνέβησαν στὸ Balamand «ὡς μὴ γενόμενα» καὶ ὅτι ἡ συζήτησι γιὰ τὴν Οὐνία ἐπιστρέφει «εἰς μηδενικὴν βάσιν». Μὲ τὴν ἐπανέναρξιν τοῦ Διαλόγου ἔξι χρόνια μετὰ τὴν πλήρη διακοπὴ τοῦ (2006) τὸ ζήτημα τῆς Οὐνίας ἔπαψε πλέον νὰ συζητεῖται τουλάχιστον αὐτόνομα καὶ ἀνεξάρτητα, ἡ δὲ Οὐνία συνεχίζει ἀνενόχλητη τὴ δρᾶσι τῆς στίς Ὁρθόδοξες χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Ἡ Οὐνία ὡς μέθοδος ἐνώσεως

Ἀπὸ τὰ παραπάνω διαπιστώνεται ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Βατικανοῦ νὰ διατηρεῖ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνισχύει, ἕναν θεσμὸ καθαρὰ προσηλυτιστικὸ, ἕναν μηχανισμό ὑποταγῆς Ὁρθόδοξων καὶ ἄλλων πληθυσμῶν, μὴ μὲθοδο ἐπανειλημμένα καταδικασμένη ἀκόμη καὶ ἀπὸ ἐπιφανεῖς ἐκπροσώπους τοῦ στόν Διάλογο μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἡ ὑπαρξὴ τῆς Οὐνίας δὲν ἔχει κανένα ἐκκλησιολογικὸ, κανονικὸ καὶ δογματικὸ ἔρεισμα στὴν Παράδοσι τῆς ἀρχαίας ἐνωμένης Ἐκκλησίας τῶν δέκα πρώτων αἰώνων, ἡ δὲ χρῆσι κάθε μορφῆς βίας (χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τῶν οὐνιτικῶν κοινοτήτων, μὲ τὴν ἀνοχὴ ἢ τὴν ὑποκίνηση τῆς Ρώμης μέχρι σήμερα) εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστη μὲ τὴ χριστιανικὴ ιδιότητα (ἴσως γιὰ τὸ Βατικανὸ νὰ εἶναι θεμιτὴ, γιατί τὴν ἔχει χρησιμοποιήσῃ καὶ στὸ παρελθόν!). Ὅπως ἔχει γίνῃ ἀποδεκτὸ καὶ ἀπὸ τίς δύο πλευρές, ἡ Οὐνία ὄχι μόνον δὲν προσέφερε τίποτε στὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως, ἀλλὰ, ἀντίθετα, προεκάλεσε ἐπιπλέον διαιρέσεις, σχίσματα καὶ συγκρούσεις καὶ πολλαπλασίασε τὰ προβλήματα.

Βέβαια, ὁ κατ' ἐξοχὴν σκοπὸς τῆς Οὐνίας, ἡ ἔνωσι («οὐνία» σημαίνει «ἔνωσι»), εἶναι κοινὸς καὶ γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία. Ἡ Ἐκκλησία μας συνεχῶς εὐχεται «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως» καὶ ἡ προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ εἶναι «ἵνα πάντες ἕν ὄσι» (Ἰω. 17,21). Ὅμως διαφορετικὰ θεωρεῖ τὸ ζήτημα ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ διαφορετικὰ, ἀπ' ὅ,τι φαίνεται, ἡ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρά. Κατὰ τὴν Ὁρθοδοξία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν κοινὴ Παράδοσι τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ἡ ἔνωσι ὑπάρχει στὴ μίᾳ πίστι, στὴ μίᾳ Ἀλήθειᾳ πού διδάξε ὁ Χριστὸς, καὶ στὴ συνέχεια στὸ ἕνα Βάπτισμα, στὴ μίᾳ Θεῖᾳ Εὐχαριστίᾳ κ.λπ. Ἡ ἀλλοίωσι τῆς πίστεως συνιστᾷ τὴν αἵρεσι, ἡ ὁποία εἶναι κατάστασι πού ἀποκόπτεται ἄμεσα ἀπὸ τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ μέθοδος πού δὲν ὀδηγεῖ στὴ σωτηρία. Κατὰ συνέπειαν, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἔνωσι μὲ διαφορές στὴν πίστι, ἔνωσι χωρὶς κοινὴ πίστι, εἶναι δὲ γεγονὸς ὅτι μετὰξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ ὑπάρχουν ὄντως σημαντικὲς διαφορές στὴν ἴδια τὴν πίστι. Κοινὴ πίστι δὲν ὑπάρχει!

Ἀπὸ τὴ ρωμαιοκαθολικὴ πλευρά, ἀντίθετα, παρατηρεῖται ἡ τάσι νὰ ὑποτιμηθοῦν αὐτὲς οἱ διαφορές καὶ νὰ θεωρηθοῦν δυὸ θεμιτὲς ὄψεις τοῦ ἴδιου πράγματος, ὥστε σὲ μίᾳ ἐνδεχόμενῃ ἔνωσι κάθε πλευρά νὰ διατηρήσῃ τὴν «παράδοσή τῆς», ἀκόμη καὶ τὴ δογματικὴ! Αὐτὸ, ὅμως, σημαίνει ὅτι τὸ πρότυπο ἐνώσεως πού ἔχει τὸ Βατικανὸ καὶ προβάλλει μέχρι σήμερα, δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ τῆς Οὐνίας.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΔΙΡΕΣΙΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΙΡΕΣΕΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΕΚΔΟΤΗΣ:
ΙΕΡΕΥΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΙΑΣ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ
221 32 ΤΡΙΠΟΛΙΣ, ΤΗΛ: 2710-222286

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
MATRIX DESIGN, ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 9, 221 32 ΤΡΙΠΟΛΙΣ

ΕΝΙΣΧΥΣΑΤΕ
ΤΟ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ